
Volby bez volby

V Praze proběhne výstava o volbách v Bělorusku 2006

Pod záštitou Václava Havla a rektora Univerzity Karlovy prof. Václava Hampla bude v pražském Karolinu v březnu a dubnu probíhat výstava „Volby bez volby. Bělorusko – březen 2006“

Praha – 19. března 2007 bude vernisáží v pražském Karolinu otevřena výstava o zfalšovaných prezidentských volbách, které se v Bělorusku konaly v březnu 2006. Připomene především dramatické události z běloruských náměstí, na nichž lidé požadovali nové a spravedlivé volby a byli za to zatýkáni a následně posíláni do vězení.

Atmosféru března 2006 na výstavě přiblíží především snímky běloruských fotografů Andreje Ljankeviče a Julije Daraškevičové z opozičního listu Naša Niva a českého fotografa Jakuba Dospivy z ČTK.

Všichni tři fotografovali ve stanovém městečku, které si zástupci opozice postavili na Říjnovém náměstí v centru Minsku, aby se ochránili před mrazem i útoky běloruské milice. Fotografové zdokumentovali také útok, kterým bylo městečko rozprášeno a po kterém byly stovky demonstrantů odvezeny do vazební věznice Okrestina.

Snímky budou doprovázeny autentickými zápisky jedné z demonstrantek, nezávislé běloruské novinářky Darji Kostěnko, která své texty publikovala na internetu v ruštině pod názvem „Březenové deníky“.

Popisuje v nich všechny dramatické okamžiky, které na náměstí prožila. „Tyhle řádky píšu 22. března v 0.48. Za poslední dva dny jsem spala celkem dvě hodiny. Před hodinou a půl mě pustili ze stanice milice. Doteď nevím, kde je můj bratr, který nesl lidem na náměstí jídlo,“ uvádí v jednom ze zápisů. Díky zahraničním televizním štábům tvář autorky deníků obletěla svět. Na výstavě budou prezentovány úryvky z deníků poprvé v českém překladu, zkrácená verze deníků se pak objeví v katalogu výstavy.

Nedílnou součástí výstavy bude také promítání vybraných úryvků z filmu Lekce běloruštiny, který během loňských demonstrací natočil polský režisér Miroslaw Dembiński.

Výstavu pořádají studenti Univerzity Karlovy s podporou rektora univerzity prof. Václava Hampla. Záštitu nad výstavou převzal bývalý prezident České republiky Václav Havel.

Podle studentů má výstava jednak připomínat rok staré události, jednak i současné problémy Běloruska. „Chceme rok po zfalšovaných běloruských volbách znovu upozornit na problémy této země. Mediální pozornost totiž brzy po volbách opadla, přestože perzekuce opozice v Bělorusku nadále pokračuje. Například prezidentský kandidát Aljaksandr Kazulin byl nedlouho po volbách odsouzen na pět a půl roku do vězení,“ vysvětluje jeden ze organizátorů výstavy, student Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Rostislav Valvoda.

Součástí výstavy, která potrvá do 30. dubna, budou také pravidelné doprovodné programy. Každou středu se budou na Filozofické fakultě UK promítat dokumentární filmy o Bělorusku, na ně bude vždy navazovat diskuse s hosty. Na konec dubna je plánována panelová diskuse, na kterou byli pozváni zástupci politické i nevládní sféry. Měli by společně řešit otázku, jak demokratizaci Běloruska účinně pomáhat a kde jsou limity dosavadní pomoci České republiky.

Po zakončení výstavy v Praze se celá expozice přesune do Brna a postupně také na další místa v České republice i v zahraničí.

Kontakt

Jakub Jareš
tel.: +420-776-017-950
e-mail: jakubjares@centrum.cz
skype: jakubjares

Přehledné informace o výstavě

"Volby bez volby. Bělorusko – březen 2006"

19. března – 30. dubna 2007, Křížová chodba Karolina, Ovocný trh 5, Praha 1
otevřeno denně 10.00 – 18.00, vstup volný

Záštitu převzali: Václav Havel a rektor UK prof. Václav Hampl

Fotografie: Andrej Ljankevič (Naša Niva a EPA), Julija Daraškevičová (Naša Niva), Jakub Dospiva (ČTK)

Partneři výstavy: Národní agentura Mládež (EU), Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta UK v Praze, Océ Česká republika, Roche s.r.o., Studentská rada FF UK, Mediarent.cz, Konrad Adenauer Stiftung

Více informací na: www.belorusko2006.cz (bude zprovozněn před začátkem výstavy)

Program vernisáže

Vernisáž se uskuteční 19. března 2007 od 17.00 hod v Křížové chodbě Karolina (Ovocný trh 5, Praha 1). Vystoupí na ní rektor Univerzity Karlovy prof. Václav Hampl a fotografové Andrej Ljankevič, Julija Daraškevičová a Jakub Dospiva. Zahraje běloruský písničkář a redaktor Rádia Svoboda Maks Ščur. Součástí vernisáže bude také promítání filmu Lekce běloruštiny polského režiséra Mirosława Dembińského.

Kdo a proč výstavu organizuje?

Hlavními organizátory výstavy jsou studenti Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze Anna Čmejrková, Rostislav Valvoda a Jakub Jareš. Na přípravě se ale podíleli i studenti dalších fakult včetně běloruských stipendistů.

„Nápad uspořádat výstavu jsme dostali vloni v dubnu, kdy jsme na univerzitě iniciovali vypsání víz pro běloruské stipendisty. Pak jsme přemýšleli, jak dál na problémy Běloruska upozorňovat a napadla nás právě výstava,“ vysvětluje Anna Čmejrková, studentka pátého ročníku bohemistiky a francouzštiny na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

„Není to tak dlouho, co i Česko bylo nesvobodnou zemí a jakákoli pomoc ze Západu byla pro místní opoziční hnutí nesmírně významná. Teď jsme tím Západem my. Měli bychom si to uvědomit. A začít přemýšlet, jak pomáhat tam, kde je to potřeba,“ doplňuje Rostislav Valvoda, student čtvrtého ročníku překladatelství a tlumočnictví.

Jak probíhaly prezidentské volby v Bělorusku v březnu 2006?

Volby byly oficiálně naplánovány na **19. března 2006**. Kromě Alexandra Lukašenka v nich kandidovali představitelé opozice Aljaksandr Milinkevič a Aljaksandr Kazulin a také s Lukašenkem politicky spřízněný Sjarhej Hajdukevič.

Během volební kampaně bylo opozičním kandidátům opakovaně státní mocí **vyhrožováno**, Aljaksandr Kazulin byl dokonce zbit policií. Pět dní před vlastním termínem voleb začalo tzv. **předčasné hlasování**, během kterého byli studenti, vojáci a státní zaměstnanci hromadně nuceni hlasovat. Toto hlasování probíhalo zcela mimo kontrolu mezinárodních organizací a poskytovalo prostor pro **manipulaci s výsledky**. Tu zaznamenali pozorovatelé i během oficiálního volebního dne.

Mezinárodní organizace proto běloruské prezidentské volby odsoudily jako nedemokratické.

Stanovisko Evropského parlamentu k volbám v Bělorusku

1. EP rozhodně odsuzuje neúspěšné prezidentské volby v Bělorusku a poukazuje na to, že Lukašenkův režim postrádá demokratickou legitimitu a je nadále poslední diktaturou v Evropě.

2. EP vítá rozhodnutí Rady zařadit prezidenta Lukašenka na seznam osob, kterým nebude uděleno vízum, avšak vyzývá Radu a Komisi, aby rozšířily tento seznam o běloruské zástupce místní, regionální a státní správy a akademické sféry, kteří se podíleli na porušování lidských práv a politických svobod běloruských občanů během volební kampaně a po ní.

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě prohlásila, že prezidentské volby byly „velmi vzdálené od uznávaných standardů a nebyly svobodné ani spravedlivé“.

Ve volbách podle očekávání zvítězil **Lukašenko**, podle státní volební komise získal přes **82 %** hlasů. Druhý se umístil **Milinkevič** s **6 %** hlasů. **Kazulin** obdržel **2,3 %**, **Hajdukevič** **3,5 %** hlasů.

V Minsku na Říjnovém náměstí začaly ihned po uzavření volebních místností první demonstrace, které požadovaly opakování voleb. Demonstranti si na náměstí postavili stany, v nichž se několik dnů snažili odolávat milici a nepřízní počasí. Toto „stanové městečko“ bylo 24. března v ranních hodinách rozebráno ozbrojenými složkami.

Úryvky z Březnových deníků Darji Kostěnko

Březnové deníky jsou texty, které zveřejnila v březnu 2006 na internetu běloruská nezávislá novinářka Darja Kostěnko. Popisuje v nich především své zážitky z březnových voleb, ale připojuje i obecnější úvahy o současném Bělorusku. Už v březnu 2006 se její texty díky vysílání zahraničních televizí proslavily na celém světě. Na výstavě budou prezentovány poprvé v českém překladu, jejich kompletní znění se objeví v katalogu výstavy.

3. března 2006

„Je možné, že nás někdy budou přesvědčovat, že to všechno bylo jinak... Paměť lze vymazat a přepsat stejně jako knihy, noviny, dokumenty. Stejně jako rukopis... Tyhle deníky, tyhle soubory možná potom pomůžou mně nebo někomu jinému vzpomenout si, jak to ve skutečnosti bylo. Jestli bude někdo mít odvahu vzpomínat, jestli to někdo bude potřebovat. Věřím, že bude. Proto budu zapisovat všechno, co uvidím a uslyším. V době informačních válek jsou víc než před tisícem let potřeba anonymní letopisci.“ (...)

4. března 2006

„Čas od času se k nám donesou zajímavé zvěsti. Olega Uleviče, novináře z Komsomolské pravdy, při pokusu projít přes kordony na mítink Milinkeviče údajně strašlivě zmlátili lidé v civilu. Zlámali mu nos a prorazili lebku. Oleg byl odvezen do nemocnice a tam také operován. Doslechnout se něco takového je horší, když člověk třeba jen trochu, jen malinko toho dotyčného zná.“ (...)

16. března 2006

„Včera pozdě večer ke mně přišel Saša, jeden student divadelní akademie. V takovém stavu jsem ho ještě nikdy neviděla. Bledý, ruce se mu chvěly, pohled soustředěný před sebe do jediného bodu. V jeho skupině jsou všichni studenti odjinud než z Minsku a bydlí na koleji. Všichni si před volbami zanářovali, ale pak stejně hlasovali předčasně. Ustoupili, tak říkajíc, prosbám svého kantora. Až na Sašu. 15. března ráno se na děkanátu rozdrnel telefon, volali z rektorátu akademie. „Proč u vás ve třetím ročníku ve skupině Herecké umění jeden student neodhlasoval předčasně? Přijměte nezbytná opatření!“ (...)

22. března 2006

„Tyhle řádky píšu 22. března v 0.48. Za poslední dva dny jsem spala celkem 2 hodiny. Před hodinou a půl mě pustili ze stanice milice. Doteď nevím, kde je můj bratr, který nesl lidem stojícím na náměstí jídlo. Možná že ještě teď stojí tam, na Říjnovém náměstí, v lidském kruhu pevně spojeném rukama okolo malého stanového městečka, aby ho svými těly chránili. Do Minsku přichází desetistupňový mráz. Posily nepřijdou, protože se nikdo nedostane přes fyzly a kágébáky v civilu, kteří zablokovali všechny přístupy k náměstí. Nikomu se nepodaří přinést do stanového městečka horký čaj nebo spacák. O tom jsem se před pár hodinami přesvědčila na vlastní kůži. Mnozí z těch lidí stojí už víc než 15 hodin. A někdo víc než den. Brzo je prostě přemůže mráz. Další z elegantních vítězství režimu.“ (...)

Doprovodné programy k výstavě

Doprovodné programy se budou kromě prvního a posledního konat vždy **ve středu na Filozofické fakultě UK** (nám. Jana Palacha, č. 104) od **18.30** hod.

Út 20. 3. 2007 - "Březen 2006" (!koná se v Zelené posluchárně Karolina od 18.00 hod!)

Diskuse s fotografy Andrejem Ljankevičem a Julíí Daraškevičovou (Naša Niva, Bělorusko) o březnu 2006 i o tom, co to znamená být dnes fotografem v Bělorusku

St 28. 3. 2007 - "Alexandr Lukašenko"

Film "Obyčejný prezident" (Jurij Chaščevatskij, 1996) a diskuse se Sergejem Navumčykiem (Rádio Svoboda) a Davidem Stulíkem (Člověk v tísni)

St 4. 4. 2007 - "Kurapaty"

Film "Kurapaty" (Pavel Šeremet, 2002) a diskuse s Alexandrem Lukašukem (ředitel Rádía Svoboda)

St 11. 4. 2007 - "Opozice"

Film "Lekce běloruštiny" a diskuse s Lubomírem Gombošem (FSV UK)

St 18. 4. 2007 - "Propaganda a cenzura"

Film "Ploscha" o březnu 2006 a diskuse s účastníky demonstrací

Čt 26. 4. 2007 - Panelová diskuse "ČR a Bělorusko. Jak pomáhat demokracii?" (!koná se v č. 104 na FF UK od 17.00!)

Pozváni budou: Karel Schwarzenberg (ministr zahraničí), Ondřej Liška (předseda evrop. výboru PSP ČR), Jan Marian (Občanské Bělorusko), Gabriela Dlouhá (MZV ČR), Vladislav Jandjuk (člen běloruské exilové vlády)